

ומכאן נפשט הספק, שכל שכיב מרע שמודה, אכן הוא מתכוין להקנות, ואין כוונתו שלא להשביע את בניו⁶¹.

קמט-ב

שנינו במשנה: שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים, אם שייר קרקע כל שהוא, הרי גם אם עמד מחוליו, מתנתו קיימת, ואינו יכול לחזור בו מהנתינה.

ודנה הגמרא: וכמה "כל שהוא"? מהו שעור "כל שהוא", שאם שייר לעצמו, שוב אינו חוזר ממתנתו אפילו הבריאה?

אמר רב יהודה אמר רב, שייר קרקע כדי פרנסתו, שיוכל להתפרנס מהפירות שגדלים מהקרקע.⁶²

ורב ירמיה בר אבא אמר, שייר מטלטלין כדי פרנסתו. שגם אם שייר מטלטלין שיוכל להתפרנס מהריוח שלהם הוי שוור, ואינו יכול לחזור בו מהמתנה.

אמר רבי זירא: כמה מכוונן שמעתתא דסבי, כמה מדוייקים דברי רב ירמיה בר אבא, וכן דברי רב יהודה אמר רב!

שהרי קרקע, טעמא מאי, מה הטעם אמרה המשנה שאם שייר קרקע לעצמו הוא לא יכול לחזור בו מהמתנה, דאי קאי, אם יבריא מחוליו, סמיך עליה יתפרנס מהקרקע, וזה מראה שהוא חושב על האפשרות שישאר בחיים, ולכן הוא דואג לפרנסתו, ונמצא שנתן את המתנה באופן מוחלט, גם אם יבריא.

אם כן, מטלטלי נמי, אף אם שייר מטלטלין, אי קאי, סמיך עליה. אם יבריא, הוא סומך עליהן שיוכל להתפרנס מהן. ולכן מסתבר כי למרות שהמשנה נקטה שוור קרקע, הוא הדין במטלטלין.

מתקיף לה רב יוסף, שואל רב יוסף על דברי רבי זירא: ומאי כוונתא? מדוע אמרת שדברי רב ירמיה בר אבא ודברי רב יהודה אמר רב מדוייקים ומכוונים!?

והרי מאן דאמר, רב ירמיה בר אבא, האומר אף אם שייר מטלטלין כדי פרנסתו הוי שוור, יקשה לדבריו, הרי קרקע תנן, התנא במשנה אמר דוקא קרקע.

וכמו כן, מאן דאמר, רב יהודה אמר רב [וכן רב ירמיה בר אבא], שאמרו צריך לשייר כדי פרנסתו, יקשה לדבריו, הרי שוור "כל שהוא" תנן במשנה, ומשמע שאם ישייר כל שהוא בלבד, די בכך כדי לבטל את האפשרות לחזור בו מהמתנה, ואין צורך בשוור כדי פרנסתו.

אמר ליה אביי לרב יוסף:

וכל היכא דתני "קרקע", קרקע דוקא? וכי בכל מקום שכתוב במשנה "קרקע", הכוונה היא לקרקע דוקא ולא למטלטלין!?

והא תנן, הרי שנינו במשנה [לקמן קנ א]: הכותב בשטר את כל נכסיו לעבדו הכנעני, יצא בן חורין. הוא התכוין אף לשחררו

62. לפי הריטב"א. שהפרנסה היא ממה שיוצא מהקרקע. ובמטלטלין שיתפרנס מהרווח שיוצא מהם.

61. על הרשב"ם קשה, אולי תמיד מתכוין שלא להשביע וכאן ברור שכוונתו היתה להקנות. כך הקשו התוס' על הרשב"ם.